

Pensament | Antònia Carré

Una altra edició de Llull: fantàstic!

L'aparició d'un nou volum de la col·lecció *Traducció de l'obra llatina de Ramon Llull* és sempre una molt bona notícia i principalment per dos motius. El primer, perquè es posa a l'abast del públic del segle XXI l'obra llatina del gran mallorquí, amb el benentès que el dilatat corpus lul·lià forma una unitat, ja sigui escrit originàriament en català o en la llengua sàvia de l'Edat Mitjana. En segon lloc, perquè les edicions promogudes per l'Obrador Edèndum es caracteritzen per la qualitat i el rigor, tant en la fixació del text com en l'estudi introductor. Llibres com aquest fan la sensació que som en un país normal, impressió que és, francament, fantàstica!

El segon volum de la col·lecció (el primer era la *Retòrica nova*) ens ofereix dos diàlegs en què el mateix Ramon Llull pren la paraula com a personatge de ficció, amb les dosis corresponents d'apologia i d'auto-propaganda que trobem també a la *Vida coetània*. Ambdós diàlegs -escrits quan Llull tenia 79 i 82 anys, respectivament- recullen dades biogràfiques que ens fan proper el personatge, perquè si bé el veiem convençut de la tasca que fa molts anys que porta a terme, també es manifesta capaç d'acceptar sense embuts els seus fracassos. Així, en el *Llibre de la disputa del clergue Pere i de Ramon, el fantàstic*, Llull ens ofereix un testimoni de tota la seva trajectòria vital i intel·lectual en

En aquests dos diàlegs un Llull ja vell i pobre reflexiona sobre la tasca redemptora que du a terme i també admet els seus fracassos. En el segon volum, fins i tot, es declara cansat i diu que plega. Ni tan sols presenta el llibre als prínceps cristians

confessar que ha estat un home ric i casat, que ho ha deixat tot per dedicar-se a fomentar l'honor de Déu i el bé públic i a exaltar la santa fe, que per això l'han fet presoner i l'han colpejat, però que malgrat tot, ara que és vell i pobre, encara té el mateix propòsit i el tindrà fins a la mort si Déu vol. En canvi, al *Llibre de la ciutat del món*, amb un títol que recorda intencionadament *La ciutat de Déu* de sant Agustí, Llull anuncia que plega perquè està cansat. Ja no anirà a la cúria pontifícia ni a visitar els prínceps cristians per presentar-los aquest llibre perquè ja ho ha fet moltes vegades abans i "no havia pogut aconseguir res de ningú, s'havien burlat d'ell i l'havien colpejat moltes vegades, i fins l'han titllat de fantàstic".

La introducció de Lola Badia ens ofereix noranta pàgines de contextualització dels dos textos editats, que Llull va escriure per a un públic laic de governants interessats per la reforma espiritual i de burgesos amb inquietuds religioses. Redactada amb una prosa àgil, amb l'ús d'una bibliografia actualitzada, Badia valora la figura de Llull com es mereix en considerar la seva excepcionalitat perquè se situa en els inicis d'una tradició textual, la catalana, i perquè la innovació és el factor més destacable en l'obra del beat. I és que en Llull tot és nou: la literatura, la retòrica, l'art. Especialment remarcables són les pàgines que Lola Badia dedica a explicar el significat del substantiu *fantasia* i els seus derivats. Com és evident, per a un medieval la fan-

tasia no vol dir una "creació fictícia de la imaginació", ni una "obra en què l'autor s'abandona a la imaginació i defuig la subjecció a determinades normes". No. La fantasia medieval, anomenada també imaginació, situada a la part frontal del cervell (com la memòria se situa a la part posterior del crani), l'hem d'entendre segons la teoria de la percepció i del coneixement sensible derivada d'Aristòtil.

Absències i sentits externs

La fantasia és el sentit intern que fa presents a la ment les dades dels sentits externs en absència dels objectes que les han originades i pot fer-ne combinacions que no es troben en la realitat. Així, en Llull el significat de *fantasia* es dilata fins a voler dir *coneixement, pensament*, el verb *fantasiar* significa *pensar* en sentit ampli i els homes fantàstics són els que obtenen un coneixement erroni a partir dels sentits i de la imaginació. L'adjectiu *fantàstic* té un significat polisèmic, el contrari de *prudent i assenyat*, que és el que assegura ser el clergue Pere, que ho argumenta amb la seva biografia: fill d'un pagès, d'estudiant vivia d'almoines, però acabats els estudis va esdevenir prevere ardiaca, va acumular rendes i beneficis i ara es dedica a aconseguir-ne més i a obtenir beneficis per a tota la seva família. Segons el clergue Pere, Llull és un fantàstic, en el sentit de *boig, imprudent* i també de *pesat insuportable*.*

**El fantàstic
La ciutat del món**
Ramon Llull
Introducció, traducció i notes a cura de Lola Badia
Obrador Edèndum
S. Coloma de Queralt, 2008
Preu: 30 euros
Pàgines: 288

Edició llatina i traducció al català modern de dos diàlegs de Ramon Llull que contenen emotives dades biogràfiques

1 2 3 4 5

Poesia | David Bueno

Poeta de la biodiversitat

La natura ha estat sempre una de les millors fonts d'inspiració per als artistes, tant plàstics com literaris, i també per als científics. Un espai ple de colors i textures, de sentiments i poesia: complex, multicolor, complet en si mateix i alhora sempre inacabat, en constant evolució. Aquesta és la sensació que produeixen els llibres en què en Celdoni Fonoll parla de la natura -o en què deixa que la natura parli a través d'ell-. Perquè amb els gairebé 500 versos dedicats a sengles espècies d'ocells, herbes, bolets, arbres, peixos, amfibis, rèptils i insectes que porta publicats, s'ha convertit per dret propi en el poeta de la biodiversitat. Ara, a *Mamífers peluts*, ens delesta amb 34 versos més dedicats a

aquests animals, amb els quals assoleix la xifra de 505 versos dedicats al món natural.

Tanmateix, *Mamífers peluts* no és només una sentida col·lecció de versos, sinó molt més. Perquè a més dels versos, el llibre també inclou 70 il·lustracions a tot color dels animals versificats, que provenen dels precisos objectius fotogràfics de J. Sañé, O. Almany, I. Fonoll, M. Viza i J. Sargatal, quatre partitures de cançons transcrites per I. Fonoll, i 65 pàgines d'informació científica escrita per la biòloga M. Vigo i d'informació literària i popular escrita per Celdoni Fonoll. La part científica, molt acurada, inclou la descripció de les espècies versificades, el seu hàbitat i distribució, l'alimentació,

Mamífers peluts
Celdoni Fonoll
Cossetània
Badalona, 2008
Preu: 19,50 euros
Pàgines: 160

1 2 3 4 5

Celdoni Fonoll, amant de la natura

els costums i la reproducció. La informació popular i literària inclou els noms locals de cada espècie, dites i frases fetes i alguns versos d'altres poetes, com ara Ausiàs March, Jacint Verdaguer, M. Antònia Salvà, Apelles Mestres i Josep M. de Sagarra.

Fonoll, cantant, recitador, poeta i músic, els treballs del qual han estat reconeguts amb diversos premis, és un gran difusor de la poesia als Països Catalans. Ha publicat 11 discos i 22 llibres, mitja dotzena dels quals són una exquisida barreja de poesia i ciències naturals, dos conceptes que integra a la perfecció en una amalgama calidoscòpica com la natura en la qual s'inspira. *Mamífers peluts* n'és un fantàstic exemple.*